

Bruksela, 20 września 2023 r.
(OR. en)

13232/23

COMPET 899
IND 483
MI 765
BETREG 25
DIGIT 188
ECOFIN 903
EDUC 361
EMPL 447
FIN 939
FISC 201
MAP 49

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	13 września 2023 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2023) 535 final
Dotyczy:	KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Pakiet pomocy gospodarczej dla MŚP

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2023) 535 final.

Załącznik: COM(2023) 535 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 12.9.2023 r.
COM(2023) 535 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Pakiet pomocy gospodarczej dla MŚP

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Pakiet pomocy gospodarczej dla MŚP

1 Małe przedsiębiorstwa mają znaczenie

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) odgrywają kluczową rolę w gospodarce i społecznej strukturze Europy. 24 mln europejskich MŚP stanowiących 99 % wszystkich przedsiębiorstw w UE zapewnia dwie trzecie miejsc pracy w UE w sektorze prywatnym w UE¹ i jest głęboko osadzonych w społecznościach lokalnych, w szczególności na obszarach wiejskich². Przedsiębiorstwa te odpowiadają za ponad połowę wartości dodanej generowanej w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych w UE i tworzą w Europie podatny grunt dla innowacji³, różnorodności i równości⁴. MŚP odgrywają kluczową rolę w ekologicznej i cyfrowej transformacji Europy⁵ i w zapewnieniu jej długoterminowego dobrobytu.

W związku tym MŚP są stałym elementem brany pod uwagę przy kształtowaniu polityki Komisji, który jeszcze zyskał na znaczeniu po wprowadzeniu strategii MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy z 2020 r.⁶ Komisja oczekuje, że w bieżących wieloletnich ramach finansowych (2021–2027) oraz w ramach NextGenerationEU⁷ na rzecz MŚP udostępnionych zostanie ponad 200 mld EUR z rozmaitych unijnych programów finansowania. W okresie następujących po sobie kryzysów jednym z kluczowych priorytetów było zapewnienie trwałej odbudowy i odporności MŚP. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF)⁸ zapewnia do 45 mld EUR bezprecedensowego wsparcia dla MŚP⁹, oprócz łącznej kwoty 65 mld EUR w ramach funduszy polityki spójności¹⁰. MŚP były również głównymi beneficjentami europejskiego instrumentu tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE) opracowanego z myślą o ochronie miejsc pracy i dochodów osób dotkniętych skutkami pandemii koronawirusa. Interesy MŚP stanowią ponadto centralny element określonych przez

¹ SME Performance Review 2023 [Przegląd wyników MŚP w 2023 r.], https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_pl.

² Badanie Eurobarometr Flash 486 dotyczące MŚP, przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw scale-up i przedsiębiorczości, wrzesień 2020, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

³ Productivity in SMEs and large firms [Produktywność w MŚP i dużych przedsiębiorstwach], OECD, 2021, <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/54337c24-en/index.html?itemId=/content/component/54337c24-en>.

⁴ Badanie Eurobarometr Flash 486 dotyczące MŚP, przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw scale-up i przedsiębiorczości, wrzesień 2020, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

⁵ Około 89 % MŚP podejmuje już działania na rzecz efektywniejszego gospodarowania zasobami – badanie Eurobarometr Flash 498 dotyczące MŚP, efektywnego gospodarowania zasobami i zielonych rynków, marzec 2022, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287>.

⁶ COM(2020) 103 final.

⁷ COM(2021) 250 final.

⁸ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/smart.html

⁹ Tabela wyników w zakresie odbudowy i zwiększania odporności, metodyka znakowania filarów, „wsparcie na rzecz MŚP” jako główny lub drugorzędny obszar polityki.

¹⁰ Kwota ta obejmuje 43 mld EUR w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 oraz łącznie 22 mld EUR w ramach inicjatyw inwestycyjnych w odpowiedzi na koronawirusa i REACT-EU w ramach polityki spójności.

Komisję tymczasowych ram pomocy państwa¹¹ umożliwiających państwom członkowskim oferowanie niezbędnego wsparcia potrzebującym przedsiębiorstwom, a jednocześnie zapewniających równe traktowanie i ograniczających nieuzasadnione zakłócenia konkurencji, które mogłyby podważyć jednolity rynek.

Szereg działań umożliwiło europejskim MŚP wykorzystać nowe możliwości rynkowe oferowane przez transformację ekologiczną i cyfrową oraz współpracę międzysektorową i transgraniczną. Począwszy od utworzenia 150 centrów innowacji cyfrowych na całym kontynencie po uruchomienie sieci doradców ds. zrównoważonego rozwoju dla MŚP¹²; zainicjowania ścieżek transformacji dla europejskich ekosystemów przemysłowych¹³ po reformę struktury rynku energii elektrycznej¹⁴; pomocy MŚP w dostępie do danych na uczciwych warunkach¹⁵ po mobilizację kapitału wysokiego ryzyka dla przedsiębiorstw typu start-up i MŚP w strategicznych obszarach, takich jak przestrzeń kosmiczna¹⁶; oraz od wzmocnienia umiędzynarodowienia¹⁷ i handlu¹⁸, zwiększania możliwości biznesowych za pośrednictwem strategii Global Gateway¹⁹ po ochronę aktywów własności intelektualnej²⁰: potrzeby MŚP są zawsze na pierwszym miejscu w pracach Komisji.

Mimo to MŚP borykają się z dużą niepewnością, ograniczeniami dostaw, niedoborami siły roboczej i nie zawsze uczciwą konkurencją. Zmienność i nieprzewidywalność w obecnym kontekście gospodarczym utrudniają MŚP prowadzenie działalności. W różnych okresach w latach 2021 i 2022 MŚP doświadczały problemów z zatrudnianiem nowych pracowników, których potrzebowały, aby sprostać silnemu ożywieniu popytu. Dodatkowo były obciążone wyższymi kosztami energii spowodowanymi rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, a szybki wzrost cen surowców wywarł jeszcze większą presję na małe przedsiębiorstwa. Rosnące stopy procentowe również utrudniły MŚP dostęp do finansowania.

Te niesprzyjające warunki prawdopodobnie się utrzymają. Niezwykle ważne jest, aby UE i państwa członkowskie nadal nieustannie wspierały MŚP, pomagały im umocnić się w ich

¹¹ Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w kontekście COVID-19; Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy; zmienione ogólne przepisy dotyczące wyłączeń grupowych (rozporządzenie Komisji (UE) 2023/1315); proponowany przegląd rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*, https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2022-de-minimis_pl.

¹² W ramach Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości.

¹³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/transition-pathways_pl

¹⁴ COM(2023) 148 final. Wniosek ten pozwoli państwom członkowskim stosować kontrolę cen w odniesieniu do MŚP i konsumentów podczas kryzysów energetycznych.

¹⁵ COM(2022) 68 final.

¹⁶ W ramach instrumentu inwestycyjnego CASSINI zasila się fundusze *venture capital* inwestujące w sektor kosmiczny kwotą prawie 700 mln EUR, mobilizując łącznie co najmniej 1,5 mld EUR kapitału wysokiego ryzyka dla przedsiębiorstw typu start-up i MŚP.

¹⁷ MŚP korzystają również z finansowania w wysokości 1 mld EUR w ramach Programu na rzecz jednolitego rynku, który ma wspierać wzmocnienie konkurencyjności MŚP oraz ich większe umiędzynarodowienie i z którego wsparcie ma być kierowane do MŚP przez pośredników MŚP, na przykład Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości i euroklastrów, przy pomocy Europejskiej Platformy Współpracy Klastrów.

¹⁸ Wszystkie nowe umowy handlowe zawierane przez UE zawierają specjalne rozdziały poświęcone MŚP obejmujące postanowienia, które mają ułatwić MŚP rozwój z udziałem rynków zagranicznych i na tych rynkach. Specjalny mechanizm składania skarg (<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/content/single-entry-point-0>) umożliwia MŚP zgłaszanie barier w dostępie do rynków zagranicznych.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_pl.

²⁰ COM(2020) 760 final. Ten plan działania pomaga przedsiębiorstwom, szczególnie MŚP, jak najlepsze wykorzystanie ich wynalazków i produktów.

procesie odbudowy i wykorzystać ich pełen potencjał, tak aby wszystkie te przedsiębiorstwa – od osiedlowego sklepiu, przez rodzinny hotel, po start-up w dziedzinie technologii – mogły w dalszym ciągu wnieść swój wkład w długoterminowy dobrobyt Europy.

Za sprawą pakietu pomocy gospodarczej dla MŚP Komisja zamierza zapewnić doraźną pomoc, zwiększyć konkurencyjność i odporność MŚP w długiej perspektywie oraz wspomóc budowanie sprawiedliwego i przyjaznego dla MŚP otoczenia biznesowego. Pakiet ten obejmuje:

- wniosek dotyczący **rozporządzenia w sprawie opóźnień w płatnościach**,
- wniosek dotyczący **dyrektywy w sprawie uproszczenia przepisów podatkowych dla MŚP**,
- zestaw **środków** ułatwiających MŚP prowadzenie działalności, zwiększających dostęp do finansowania i wykwalifikowanej siły roboczej oraz wspierających MŚP w całym cyklu życia przedsiębiorstwa.

Komunikatowi towarzyszy pierwsze sprawozdanie z wdrażania **jednolitego portalu cyfrowego** oraz pierwszy wstępny przegląd rozporządzenia w sprawie stosunków między platformami a przedsiębiorstwami („**rozporządzenie P2B**”)²¹.

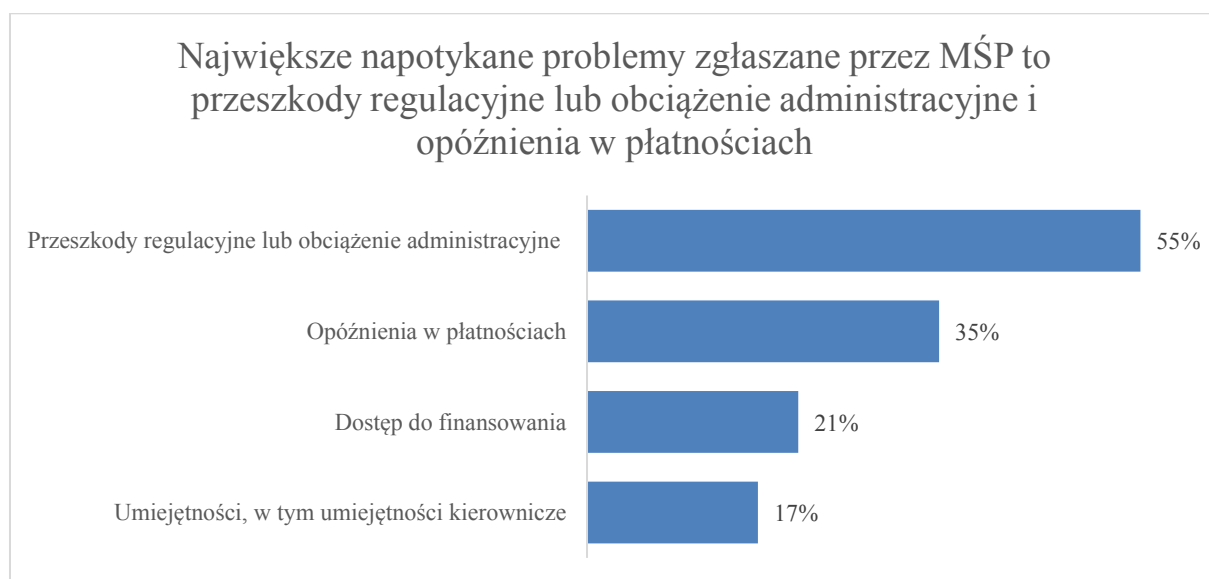
2 Wyzwania: MŚP i ich trwała odbudowa

MŚP nie powróciły jeszcze do poziomu wydajności sprzed pandemii. Prognozuje się, że po skorygowaniu o inflację wartość dodana MŚP w 2023 r. pozostanie o 3,6 % (w porównaniu z 1,8 % w przypadku dużych przedsiębiorstw) poniżej poziomu z 2019 r., natomiast zatrudnienie w MŚP ledwo powróciło do poziomu sprzed kryzysu²². W ujęciu realnym w 2022 r. w 12 z 14 ekosystemów przemysłowych²³ odnotowano spadek wartości dodanej wśród MŚP, a na 2023 r. przewiduje się obniżenie wartości dodanej wśród MŚP we wszystkich ekosystemach.

²¹ Rozporządzenie (UE) 2019/1150 („rozporządzenie P2B”) określa przepisy dotyczące tworzenia sprawiedliwego, przejrzystego i przewidywalnego otoczenia biznesowego w szczególności dla mniejszych przedsiębiorstw i uczestników rynku na platformach internetowych.

²² SME Performance Review 2023 [Przegląd wyników MŚP w 2023 r.], https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_pl.

²³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/transition-pathways_pl

Zdaniem 55 % MŚP do ich największych problemów należą obciążenia administracyjne lub przeszkody regulacyjne²⁴. Przewidywalne otoczenie regulacyjne, dobre rządy i skuteczne ramy instytucjonalne przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności, zapewnienia sprawiedliwości i pomocy.

Opóźnienia w płatnościach, z którymi zmagają się MŚP, utrudniają konkurencyjność, zwiększają niepewność i zniechęcają do ubiegania się o zamówienia publiczne. W każdym przedsiębiorstwie, którego takie opóźnienia dotyczą, powodują one wzrost zapotrzebowania na kapitał obrotowy i kosztów finansowania, podnoszą koszty ze względu na czas poświęcony na ściganie dłużników, a tym samym zmniejszają zdolność do inwestycji.

Uzyskanie **dostępu do finansowania** wymaga od małych przedsiębiorstw więcej starań niż ma to miejsce w przypadku dużych przedsiębiorstw. Większa niepewność i wyższe koszty finansowania ograniczają zdolność MŚP do inwestowania. Pod koniec 2022 r. MŚP spodziewały się nieuchronnego pogorszenia dostępności wszystkich rodzajów finansowania²⁵.

Dostępność wykwalifikowanego personelu lub doświadczonej kadry kierowniczej stała się ostatnio najważniejszym problemem dla 27 % MŚP w UE²⁶, a 70 % MŚP zgłosiło wzrost kosztów pracy²⁷. Wyniki badania Eurobarometr dotyczącego umiejętności²⁸ przedstawione równolegle z niniejszym komunikatem pokazują, że niedobory wykwalifikowanej siły roboczej hamują działalność gospodarczą w przypadku 63 % MŚP,

²⁴ Badanie Eurobarometr Flash 486 dotyczące MŚP, przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw scale-up i przedsiębiorczości, wrzesień 2020, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

²⁵ Survey on the Access to Finance of Enterprises, SAFE [Badanie dotyczące dostępu przedsiębiorstw do finansowania], grudzień 2022, https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/data-and-surveys-safe_pl.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

²⁸ Badanie Eurobarometr Flash 529 dotyczące Europejskiego Roku Umiejętności: niedobory wykwalifikowanej siły roboczej, strategie rekrutacji i zatrzymywania pracowników w małych i średnich przedsiębiorstwach (opublikowane we wrześniu 2023 r.).

a także utrudniają ich działania w zakresie transformacji cyfrowej (45 %) i ekologizacji (39 %).

Wyzwania te będą przedmiotem działań przedstawionych w niniejszym pakiecie pomocy gospodarczej dla MŚP, jak opisano poniżej.

3 Pomoc gospodarcza dla MŚP: pomaganie MŚP w prowadzeniu działalności gospodarczej w trudnych czasach

3.1 Rozwiązania ułatwiające działalność MŚP

3.1.1 Uproszczenie opodatkowania

Przedsiębiorstwa, zwłaszcza te prowadzące działalność transgraniczną, borykają się ze złożonością i wysokimi kosztami przestrzegania przepisów wynikającymi z konieczności zachowania zgodności z różnymi systemami opodatkowania osób prawnych przy prowadzeniu działalności gospodarczej w kilku państwach członkowskich. W związku z tym w ramach pakietu pomocy gospodarczej dla MŚP Komisja proponuje znaczne uproszczenie w obszarze podatków bezpośrednich dla MŚP, które prowadzą podlegającą opodatkowaniu działalność gospodarczą w innym państwie członkowskim za pośrednictwem stałego zakładu. Takie MŚP będą mogły obliczać podstawę opodatkowania swoich stałych zakładów w innych państwach członkowskich zgodnie z przepisami swojego państwa członkowskiego, w którym mają siedzibę zarządu i które najlepiej znają. Planowane przepisy będą szczególnie korzystne dla MŚP na wczesnym etapie ekspansji międzynarodowej. W ocenie skutków towarzyszącej wnioskowi oszacowano, że wniosek ten może zmniejszyć ponoszone przez MŚP koszty przestrzegania przepisów prawa podatkowego o 32 %, co prowadzi do łącznych oszczędności w wysokości do 3,4 mld EUR rocznie.

Co więcej, aby zmniejszyć obciążenia małych przedsiębiorstw prowadzących działalność transgraniczną związane z podatkiem VAT w całej UE, od 1 stycznia 2025 r. obowiązywać będą nowe przepisy dotyczące podatku VAT²⁹. Kwalifikujące się małe przedsiębiorstwa będą miały możliwość zwolnienia z podatku VAT dostaw towarów i świadczonych usług realizowanych w ich państwie członkowskim prowadzenia przedsiębiorstwa, a oprócz tego także w dowolnym innym państwie członkowskim UE.

Komisja:

- **Działanie 1:** przedstawia wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie uproszczenia opodatkowania, ustanawiającej system opodatkowania siedziby zarządu dla MŚP.

3.1.2 Lepsze stanowienie prawa z myślą o MŚP

Komisja zobowiązuje się zapewnić przyjazne dla biznesu otoczenie regulacyjne, które pomoże MŚP zachować produktywność, konkurencyjność i odporność. W 2021 r. Komisja wzmocniła stosowanie testu MŚP, narzędzia służącego do analizy skutków wniosków dla MŚP, aby udoskonalili swoją analizę i dokładniej informować o tych skutkach³⁰. Test MŚP

²⁹ Dyrektywa Rady (UE) 2020/285.

³⁰ COM(2021) 219 final i https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_pl.

musi być obecnie przeprowadzany i systematycznie zgłaszany we wszystkich sprawozdaniach z oceny skutków, jeżeli jest to proporcjonalne do znaczenia danej inicjatywy dla MŚP. Możliwe i konieczne jest jednak dalsze usprawnienie stosowania testu MŚP: Komisja podejmie zatem działania następcze w związku z zaleceniami, które platforma ds. dostosowania się do wymogów przyszłości³¹ opublikuje w późniejszym terminie w 2023 r., dotyczącymi stosowania testu MŚP w celu zapewnienia jeszcze bardziej szczegółowych i spójnych ocen skutków wniosków prawnych Komisji dla MŚP³².

80 % wszystkich unijnych inicjatyw ustawodawczych uznaje się za istotne dla MŚP zgodnie z filtrem MŚP³³, narzędziem stosowanym na wczesnych etapach kształtowania polityki, służącym jako kluczowy element testu MŚP. Od stycznia 2022 r. narzędzie to pomaga kierować uwagę na interesy MŚP, a prace z nim związane prowadzone są w ścisłej współpracy z pełnomocnikami ds. MŚP³⁴. Takie podejście dodatkowo umocniono od marca 2023 r. za sprawą nowego sprawdzianu konkurencyjności, w ramach którego we wszystkich ocenach skutków przedstawia się w zintegrowany sposób wpływ na konkurencyjność przedsiębiorstw, w tym na konkurencyjność MŚP. Wzmocniono rolę Rady ds. Kontroli Regulacyjnej, niezależnego organu nadzoru Komisji odpowiadającego za kontrolę jakości projektów ocen skutków i ewaluacji, oraz zwiększono jej skład o dwóch członków, tak aby w większym stopniu koncentrowała się ona na konkurencyjności. Oprócz stosowania zasady „jedno więcej – jedno mniej” oraz uwzględnienia wymiaru prognostycznego w ocenach skutków i ewaluacjach przeprowadzanych przez Komisję Rada jest obecnie zobowiązana zwrócić szczególną uwagę na skutki dla konkurencyjności. Rada ds. Kontroli Regulacyjnej ocenia przy tym jakość szacunków kosztów oraz to, czy sprawozdania w wystarczającym stopniu badają potencjał uproszczenia prawodawstwa i zmniejszenia zbędnych obciążeń dla przedsiębiorstw i obywateli. Na kolejnym dorocznym posiedzeniu z organami nadzoru Rada pogłębi dyskusję na temat wpływu na konkurencyjność i skutków dla MŚP, wymieniając się najlepszymi praktykami z innymi organami kontrolnymi z UE³⁵.

Komisja wyznaczy specjalnego pełnomocnika UE ds. MŚP, który będzie podlegał bezpośrednio przewodniczącej, a jednocześnie będzie składać sprawozdania komisarzowi ds. rynku wewnętrznego ze wszystkich działań związanych z MŚP prowadzonych we współpracy ze służbami Dyrekcji Generalnej ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP (DG GROW), która wspiera prace pełnomocnika. Oprócz szerszych działań polegających na rzecznictwie i koordynacji w ramach Komisji, z siecią pełnomocników ds. MŚP oraz z podmiotami zewnętrznymi, a także w oparciu o wcześniejsze rozważania, pełnomocnik UE ds. MŚP będzie mógł uczestniczyć w posiedzeniach Rady ds. Kontroli Regulacyjnej z dyrekcjami generalnymi na temat inicjatyw, które mają duży wpływ na MŚP. W tym kontekście i bez uszczerbku dla funkcjonowania i niezależności Rady pełnomocnik UE ds. MŚP będzie mógł zgłaszać problemy i ostrzegać Radę o znaczących niekorzystnych

³¹ Platforma ds. dostosowania się do wymogów przyszłości to grupa ekspertów wysokiego szczebla, którzy pomagają Komisji w upraszczaniu prawa UE i zmniejszaniu niepotrzebnych kosztów w związku z obowiązującymi przepisami, https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f_pl.

³² Jest to również zgodne z propozycjami Konferencji w sprawie przyszłości Europy w 2022 r. dotyczącymi zwiększenia konkurencyjności MŚP i wzmocnienia testu MŚP (wnioski 12, 17 i 35).

³³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/53934>

³⁴ To grupa ekspertów wysokiego szczebla z państw członkowskich, którzy udzielają Komisji porad na temat wszystkich aspektów polityki dotyczącej MŚP, https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-envoys-network_pl.

³⁵ Należą do nich również członkowie sieci RegWatchEurope, w skład której wchodzi organy nadzorcze Niderlandów, Finlandii, Szwecji, Niemiec, Danii, Norwegii, Republiki Czeskiej i Zjednoczonego Królestwa.

skutkach dla MŚP, potencjalnych dodatkowych środkach mających na celu złagodzenie tych skutków, wiarygodności analiz kosztów i korzyści i konkurencyjności oraz o działaniach konsultacyjnych. Ponadto pełnomocnik UE ds. MŚP, w oparciu o filtr MŚP, dostarczy Komisji wykaz inicjatyw, które mają największy wpływ na MŚP, w odniesieniu do których Komisja przeprowadzi pełny test MŚP.

Chociaż system ogólnie spełnia zakładane cele³⁶, Komisja stara się stale zmniejszać obciążenia wynikające z przepisów UE. W ramach programu sprawności i wydajności regulacyjnej (REFIT) każda ocena i każdy przegląd prawodawstwa wiąże się z systematycznym poszukiwaniem możliwości zmniejszenia obciążeń. Ważną rolę w tym procesie odgrywa platforma ds. dostosowania się do wymogów przyszłości. Kompleksowe oceny skutków wszystkich istotnych wniosków pozwalają zadbać o to, aby korzyści przewyższały koszty. Od stycznia 2022 r., stosując **zasadę „jedno więcej – jedno mniej”**, Komisja wprowadziła „hamulec kosztów”, który ma zapewnić, aby koszty administracyjne w danym obszarze polityki były równoważone oraz aby koszty dostosowania były w możliwie największym stopniu kompensowane. Pierwszy rok pełnego wdrożenia tej zasady zaowocował znacznym zmniejszeniem kosztów administracyjnych dzięki wnioskowi, który przyniosł oszczędności netto w wysokości 7,3 mld EUR³⁷. Komisja jest w pełni zaangażowana w wykorzystanie potencjału tego narzędzia w nadchodzących latach.

Aby zapewnić ramy regulacyjne, które w większym stopniu sprzyjałyby innowacjom i były dostosowane do przyszłych wymogów³⁸, Komisja promuje wykorzystanie piaskownic regulacyjnych³⁹ w wielu innowacyjnych obszarach, takich jak sztuczna inteligencja⁴⁰ i światy wirtualne⁴¹. Konieczne jest szersze stosowanie takich instrumentów, co pozwoli przedsiębiorstwom w UE, w szczególności MŚP i przedsiębiorstwom typu start-up, na eksperymentowanie z nowymi technologiami, praktykami, usługami, aplikacjami i modelami biznesowymi w kontrolowanym środowisku rzeczywistym, zwłaszcza w przypadkach, gdy brak pewności prawa lub luki i bariery regulacyjne utrudniają ich rozwój.

W celu lepszego uwzględnienia interesów MŚP podczas przygotowywania nowych wniosków ustawodawczych Komisja będzie systematycznie analizować niektóre rodzaje przepisów przyjaznych dla MŚP. Obejmuje to, w stosownych i uzasadnionych przypadkach:

- (1) możliwość dopuszczenia dłuższych okresów przejściowych dla MŚP, aby zapewnić przewidywalność i ułatwić MŚP przestrzeganie przepisów;
- (2) wymóg zapewnienia przez Komisję lub państwa członkowskie szczegółowych wytycznych dla MŚP dotyczących wdrażania proponowanego prawodawstwa (np. streszczenia prawodawstwa, materiałów szkoleniowych online), w stosownych przypadkach;

³⁶ Jak opisano w dokumencie „OECD Regulatory Policy Outlook 2021” [„Perspektywy polityki regulacyjnej OECD na 2021 r.”], system lepszego stanowienia prawa Komisji Europejskiej ocenia się jako najbardziej zaawansowany pod względem ocen i konsultacji z zainteresowanymi stronami i plasuje się on na trzecim miejscu pod względem ocen skutków.

³⁷ Coroczne badanie obciążenia (2022) „The European Union’s efforts to simplify legislation” [„Starania podejmowane przez Unię Europejską na rzecz uproszczenia przepisów”], wrzesień 2023 r.

³⁸ 2020/C 447/01.

³⁹ SWD (2023) 277 final.

⁴⁰ COM(2021) 206 final.

⁴¹ COM(2023) 442 final.

- (3) zobowiązanie Komisji do zwrócenia szczególnej uwagi na skutki aktów delegowanych i wykonawczych dla MŚP, w których to aktach często określa się poziom kosztów dla MŚP, oraz do zachęcania zainteresowanych stron do przekazywania informacji zwrotnych za pośrednictwem portalu „Wyraż swoją opinię: Upraszczamy!”⁴²; lub
- (4) klauzulę przeglądowną i klauzulę wygaśnięcia w prawie wtórnym, w terminach zgodnych z procesem oceny *ex post*, w celu zminimalizowania wymogów w zakresie sprawozdawczości i zapewnienia miarodajnej oceny co do tego, czy prawodawstwo wciąż jest odpowiednie do swojego celu i czy jego przepisy są korzystne dla MŚP.

Komisja będzie nadal usprawniać swoje procesy związane z lepszym stanowieniem prawa, w tym zwiększać widoczność swoich działań w zakresie lepszego stanowienia prawa związanych z MŚP i konkurencyjnością, aby zapewnić lepsze dostosowanie przepisów i strategii politycznych UE do potrzeb MŚP. Wszystkie działania przedstawione w niniejszym komunikacie pozwolą Komisji podnieść jakość oceny skutków wniosków legislacyjnych dla MŚP oraz stosowania zasady „najpierw myśl na małą skalę”⁴³ we wszystkich strategiach politycznych UE.

Komisja nie działa w oderwaniu, ponieważ zaangażowanie współprawodawców oraz organów krajowych i regionalnych, działających w ramach ich kompetencji, jest również ważne. Proponowane działania umożliwią włączenie wymiaru MŚP do międzyinstytucjonalnego procesu stanowienia prawa, ponieważ współprawodawcy ponoszą wspólną odpowiedzialność za zapewnienie wysokiej jakości prawa UE w oparciu o dogłębną ocenę skutków. Ponadto państwa członkowskie odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu, aby ustawodawstwo krajowe, w tym środki transponujące prawo UE, wspierało zasadę „najpierw myśl na małą skalę” i ograniczało obciążenia administracyjne dla MŚP.

Ponadto agencje wykonawcze UE, agencje zdecentralizowane i inne organy⁴⁴ powinny wspierać przyjazne dla MŚP wdrażanie strategii politycznych UE, w szczególności za pośrednictwem punktów pomocy lub punktów kontaktowych dla MŚP, odpowiednich wytycznych we wszystkich językach UE dla MŚP lub narzędzi internetowych przyjaznych dla MŚP⁴⁵.

Komisja:

- **Działanie 2:** będzie systematycznie uwzględniała, w stosownych przypadkach, w nowych wnioskach ustawodawczych konkretne przepisy przyjazne dla MŚP, które będą uzasadnione i zgodne z celami polityki Unii.
- **Działanie 3:** wyznaczy specjalnego pełnomocnika UE ds. MŚP, który będzie udzielał Komisji wskazówek i porad w kwestiach dotyczących MŚP oraz bronił interesów MŚP na zewnątrz. Pełnomocnik będzie podlegał bezpośrednio przewodniczącej, a jednocześnie będzie składać sprawozdania komisarzowi ds. rynku wewnętrznego ze wszystkich działań

⁴² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say-simplify_pl

⁴³ Zasadę „najpierw myśl na małą skalę” określono w programie *Small Business Act* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52008DC0394>, a jej koncepcję rozwinęto w przeglądzie tego programu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A52011DC0078>.

⁴⁴ Inne organy istotne dla MŚP takie jak Europejski Instytut Innowacji i Technologii.

⁴⁵ Dobre praktyki obejmują cyfrowe narzędzie oceny ryzyka opracowane przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, narzędzie oceny dojrzałości w zakresie cyberbezpieczeństwa dla MŚP Agencji Unii Europejskiej ds. Cyberbezpieczeństwa lub portal przeznaczony dla przedsiębiorców Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej.

związanych z MŚP prowadzonych we współpracy ze służbami dyrekcji DG GROW, która wspiera prace pełnomocnika.

- **Działanie 4:** zapewni, by pełnomocnik UE ds. MŚP uczestniczył w posiedzeniach ds. Kontroli Regulacyjnej z dyrekcjami generalnymi na temat inicjatyw, które mają duży wpływ na MŚP.
- **Działanie 5:** będzie zachęcać Parlament Europejski i Radę do wdrożenia oceny „na miejscu” w przypadku oceny skutków dla MŚP i konkurencyjności proponowanych istotnych poprawek do wniosków Komisji w trakcie procesu współprawodawczego;
- **Działanie 6:** będzie współpracować z agencjami wykonawczymi i zdecentralizowanymi w celu identyfikacji i propagowania dobrych praktyk w zakresie wsparcia dla MŚP, aby ułatwić MŚP korzystanie z usług tych agencji;
- **Działanie 7:** będzie pracować z państwami członkowskimi w celu propagowania działań eksperymentalnych i innowacji z myślą o przedsiębiorstwach typu start-up za pomocą piaskownic regulacyjnych.

3.1.3 Wykorzystanie technologii cyfrowych do zmniejszenia obciążenia i zwiększenia odporności

Większy poziom cyfryzacji może znacznie zmniejszyć obciążenia i koszty dla MŚP. Jednolity portal cyfrowy⁴⁶ stanowi punkt kompleksowej obsługi oferujący wiarygodne informacje administracyjne i regulacyjne, procedury online i pomoc na wszystkich szczeblach administracji publicznej. Pomaga MŚP lepiej wykorzystać możliwości, jakie oferuje jednolity rynek, a dzięki procedurom online w kluczowych obszarach znacznie zmniejsza ich obciążenie administracyjne. Pierwsze sprawozdanie z wdrożenia jednolitego portalu cyfrowego, przedstawione w ramach pakietu pomocy gospodarczej dla MŚP, pokazuje, że portal ten pomógł MŚP uzyskać dostęp do wysokiej jakości informacji o przepisach i procedurach mających zastosowanie na jednolitym rynku, co jest szczególnie korzystne dla małych przedsiębiorstw o ograniczonych zdolnościach administracyjnych.

Jak wskazano w sprawozdaniu, Komisja pracuje z państwami członkowskimi nad ustanowieniem procedur online i uruchomieniem systemu technicznego opartego na zasadzie jednorazowości (ang. *Once-Only Technical System, OOTS*), który ma być w pełni funkcjonalny do grudnia 2023 r. Umożliwi to transgraniczną wymianę kluczowych dokumentów między organami publicznymi, a przy tym pozwoli uniknąć konieczności ponownego składania przez MŚP dokumentów w różnych państwach członkowskich. Obniży koszt swobodnego przepływu na jednolitym rynku oraz zmniejszy utrudnienia i przeszkody administracyjne bez nakładania na przedsiębiorstwa dodatkowych obowiązków.

Przykładem są tu utrudnienia, których doświadczyło wiele MŚP w związku z **dokumentem przenośnym A1** (w celu określenia, które ustawodawstwo w dziedzinie zabezpieczenia społecznego obejmuje posiadacza). Od końca bieżącego roku OOTS będzie ułatwiać składanie powtarzających się wniosków o dokument A1 oraz otrzymywanie wyników drogą elektroniczną. Ponadto w niedawnym komunikacie Komisji w sprawie cyfryzacji w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przedstawiono dalsze środki mające na celu ułatwienie interakcji między przemieszczającymi się obywatelami i przedsiębiorstwami działającymi za granicą, w szczególności MŚP, a organami krajowymi w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, takie jak **pilotażowy europejski dowód zabezpieczenia**

⁴⁶ COM(2018)1724, dostępny na portalu Your Europe: <https://europa.eu/youreurope/>.

społecznego (ESSPASS) dotyczący dokumentu przenośnego A1⁴⁷. W tym samym duchu w kontekście inicjatywy dotyczącej zmniejszenia wymogów dotyczących sprawozdawczości i uproszczenia (sekcja 3.1.4 poniżej) **utworzenie elektronicznego formatu (e-deklaracja) deklaracji dotyczącej delegowania pracowników znacznie zmniejszy obciążenie administracyjne oraz koszty przestrzegania przepisów dla pracodawców**, ponieważ umożliwi im korzystanie z uproszczonej deklaracji w jednym formacie, w ich języku, we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich.

Najnowszy wniosek dotyczący dalszego rozszerzenia zakresu stosowania narzędzi i procesów cyfrowych w unijnym prawie spółek stanowi ważny krok naprzód w procesie cyfryzacji prawa spółek, który ułatwia MŚP prowadzenie działalności gospodarczej w UE⁴⁸. Wniosek w dużym stopniu ograniczy obciążenie administracyjne dla przedsiębiorstw, w przeliczeniu na koszty o około 437 mln EUR rocznie, dzięki wprowadzeniu certyfikatu spółki UE i stosowaniu zasady jednorazowości podczas zakładania przez przedsiębiorstwa spółek zależnych i oddziałów w innych państwach członkowskich⁴⁹. Przedsiębiorstwa mogą również korzystać z tego, że ich informacje są widoczne za pośrednictwem systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw (BRIS)⁵⁰ na jednolitym rynku. MŚP poszkodowane w wyniku naruszeń prawa UE mogą ponadto skorzystać z usług systemu SOLVIT⁵¹ w celu rozstrzygania sporów i pozasądowego dochodzenia roszczeń.

Dalsza cyfryzacja MŚP ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności MŚP, ich odporności i zdolności do innowacji. Zgodnie z programem polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.⁵² 90 % MŚP ma osiągnąć co najmniej podstawowy poziom wykorzystania technologii cyfrowych. Kluczowym narzędziem wspierania tego celu są europejskie centra innowacji cyfrowych współfinansowane z programu „Cyfrowa Europa”. Wspierają one przedsiębiorstwa, w szczególności MŚP, w ich transformacji cyfrowej. Poprzez ocenę dojrzałości cyfrowej MŚP (ocena dojrzałości cyfrowej) EDIH zapewniają ukierunkowaną pomoc, która obejmuje od wiedzy technicznej i testowania („testowanie przed inwestowaniem”) po usługi innowacyjne, takie jak doradztwo finansowe, szkolenia i rozwój umiejętności. Obecnie 151 europejskich centrów innowacji cyfrowych znajduje się w 30 różnych krajach europejskich. Do końca 2025 r. europejskie centra innowacji cyfrowych powinny pomóc około 100 tys. przedsiębiorstw i podmiotów sektora publicznego w Europie. Sektorowe ośrodki testowo-doświadczalne (TEF) wspierają twórców AI w skuteczniejszym wprowadzaniu na rynek godnej zaufania sztucznej inteligencji, ułatwiając jej wykorzystanie przez małe przedsiębiorstwa w Europie⁵³.

⁴⁷ COM(2023) 501 final.

⁴⁸ COM(2023) 177 final.

⁴⁹ Zob. powiązana ocena skutków, SWD(2023) 178 final.

⁵⁰ BRIS łączy wszystkie rejestry krajowe i udostępnia publicznie informacje około 20 mln spółek i oddziałów.

⁵¹ https://ec.europa.eu/solvit/what-is-solvit/index_pl.htm; w marcu 2023 r. Komisja zaproponowała ustanowienie punktu odniesienia dla systemu SOLVIT i wymogu rozwiązania co najmniej 90 % spraw w ciągu 12 miesięcy w każdym państwie członkowskim.

⁵² Decyzja (UE) 2022/2481 ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.

⁵³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/testing-and-experimentation-facilities>.

Komisja:

- **Działanie 8:** do końca 2023 r. we współpracy z państwami członkowskimi uruchomi system techniczny oparty na zasadzie jednorazowości i rozszerzy zakres jednolitego portalu cyfrowego tak, by objąć nim nowe procedury, mając przy tym na uwadze potrzeby MŚP.

3.1.4 Uproszczenie procedur i wymogów sprawozdawczych

W kontekście poprawy długoterminowej konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw⁵⁴ Komisja dąży do racjonalizacji wymogów sprawozdawczych wynikających z przepisów UE w celu zmniejszenia związanego z tym obciążenia o 25 % bez podważania powiązanych celów polityki. Ambicja ta dotyczy zmniejszenia obciążeń regulacyjnych dla przedsiębiorstw każdej wielkości, ale ma szczególne znaczenie dla MŚP. Dla wielu przedsiębiorstw, szczególnie MŚP, wymogi sprawozdawcze są ważne, ponieważ pozwalają odpowiednio monitorować i egzekwować przepisy prawa, jednak mogą być uciążliwe, generować koszty i wpływać na zdolność przedsiębiorstw do rozwoju. Ich nagromadzenie w czasie może skutkować zbędnymi, powielonymi lub nieaktualnymi obowiązkami, nieefektywnymi harmonogramami i częstotliwością lub nieodpowiednimi metodami gromadzenia danych⁵⁵. W takich przypadkach uproszczenie obowiązków sprawozdawczych lub uwzględnienie potrzeb określonych grup przedsiębiorstw, takich jak MŚP, może być okazją do zmniejszenia obciążenia przedsiębiorstw.

Od marca 2023 r. Komisja przedstawiła już wnioski dotyczące pierwszych istotnych aktów prawnych upraszczających obowiązki sprawozdawcze⁵⁶, a wraz z programem prac Komisji zaproponowane zostaną dalsze środki. W szczególności oparta na zasadzie dobrowolności prosta i ujednolicona metoda przekazywania informacji na temat kwestii związanych z ESG (środowiskowych, społecznych i związanych z zarządzaniem) zmniejszy obciążenie i ułatwi MŚP dostęp do zrównoważonego finansowania (więcej szczegółów w sekcji 3.2.4 poniżej). Ponadto proponowane przez Komisję przesunięcie terminu przyjęcia sektorowych europejskich standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego

⁵⁴ COM(2023) 168 final.

⁵⁵ Jeżeli są odpowiednio zaprojektowane, koszty wymogów sprawozdawczych są w dużej mierze kompensowane przez korzyści, jakie przynoszą, na przykład w związku z monitorowaniem zanieczyszczenia powietrza czy nadzorowaniem sektora finansowego i utrzymywaniem stabilności finansowej. Takie wymogi są zawarte nie tylko w prawie pierwotnym, ale także w aktach wykonawczych lub delegowanych, a nawet w ustaleniach operacyjnych.

⁵⁶ Przegląd unijnych ram zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów; wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości i ujawniania informacji przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji; wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 223/2009 w sprawie statystyki europejskiej; przegląd przepisów dotyczących zarządzania gospodarczego – uproszczenie sprawozdawczości; wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie detergentów i środków powierzchniowo czynnych; unijny kodeks celny; ogólne ramy prawne w dziedzinie produktów leczniczych; szereg przygotowywanych albo już przedstawionych inicjatyw w obszarze transportu, takich jak dyrektywa w sprawie transportu kombinowanego, zharmonizowane ramy prawne dotyczące zdolności przepustowej kolei i zarządzania ruchem oraz likwidacja kolejowych korytarzy towarowych w ramach pakietu dotyczącego ekologizacji transportu towarowego, zmiany dyrektywy w sprawie obciążeń i wymiarów pojazdów ciężkich (zob. pakiet dotyczący ekologizacji transportu kolejowego), a także dyrektywy w sprawie kontroli przeprowadzanej przez państwo portu itd.

rozwoju⁵⁷ przyniesie korzyści przedsiębiorstwom objętym zakresem dyrektywy w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD), w tym MŚP notowanym na rynku regulowanym. Dzięki temu przedsiębiorcy będą mogli skupić się na wdrożeniu pierwszego zestawu standardów. Dostosowanie progów decydujących o klasyfikacji przedsiębiorstw jako MŚP określonych w dyrektywie o rachunkowości spowoduje zmniejszenie liczby spółek, które są obecnie objęte zakresem stosowania wymogów dotyczących sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju określonych w dyrektywie w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD) i rozporządzeniu w sprawie systematyki⁵⁸.

Ponadto w ramach monitorowania i sprawozdawczości w zakresie emisji gazów cieplarnianych zmniejszenie częstotliwości, z jaką operatorzy sektora energetycznego, sektorów energochłonnych i lotnictwa muszą zgłaszać ulepszenia swoich metodyk, pozwoli odciążyć przedsiębiorstwa bez szkodliwego wpływu na skuteczność monitorowania. Oprócz tego uproszczenie obowiązków sprawozdawczych wynikających z przepisów UE dotyczących alternatywnych metod rozwiązywania sporów konsumenckich przyczyni się do konsolidacji wymogów sprawozdawczych i zmniejszenia częstotliwości sporządzania sprawozdań, a przy tym nie wpłynie na przejrzystość ani jakość danych.

W nadchodzących tygodniach Komisja bardziej kompleksowo przedstawi już przyjęte środki i te, które dopiero mają być przyjęte, służące racjonalizacji obowiązków sprawozdawczych dla wszystkich przedsiębiorstw. Komisja zamierza nadać priorytet tej kwestii w swoim programie prac na 2024 r., któremu towarzyszyć będzie pakiet wniosków i planowanych ocen. **Prace te zostaną usystematyzowane do końca 2023 r.,** w nadchodzących cyklach, poprzez:

- ustanowienie we wszystkich służbach Komisji znormalizowanych sposobów mapowania wymogów sprawozdawczych w obowiązujących przepisach lub porozumieniach administracyjnych oraz w nowych wnioskach;
- określenie obszarów priorytetowych we współpracy z reprezentatywną grupą przedsiębiorstw, stowarzyszeń sektorowych i organów krajowych (które często służą jako interfejs dla takiej sprawozdawczości);
- przygotowanie przez poszczególne służby Komisji ukierunkowanych planów racjonalizacji na 2024 r. i kolejne lata.

W zapewnieniu powodzenia tego ogólnego działania na rzecz zmniejszenia obciążeń ważną rolę odgrywa wkład MŚP i innych zainteresowanych stron. Portal „Wyraż swoją opinię: Upraszczamy!” umożliwia zebranie ich uwag na temat obowiązków sprawozdawczych. Platformę ds. dostosowania się do wymogów przyszłości również poproszono o zwrócenie szczególnej uwagi na obowiązki sprawozdawcze i zaplanowanie w rocznym programie prac na 2024 r. co najmniej jednej opinii na ten temat.

⁵⁷ Pierwszy zestaw europejskich standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju (COM(2023) 5303 final) przyczynił się do znacznego zmniejszenia obciążenia sprawozdawczego w porównaniu z tym, co wskazano w poradzie technicznej EFRAG. Komisja rozszerzyła zasadę dotyczącą zgłaszania wyłącznie istotnych informacji, ustaliła pewne okresy stopniowego wprowadzania i wprowadziła dobrowolność ujawniania niektórych informacji.

⁵⁸ Art. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

Komisja:

- **Działanie 9:** przedstawi w październiku 2023 r. kolejny zestaw wniosków mających na celu racjonalizację wymogów sprawozdawczych wraz z programem prac, w tym wyżej wymienione środki, w ramach systematycznego i powtarzającego się cyklu służącego osiągnięciu celu w zakresie obniżenia wymogów sprawozdawczych o 25 %.

3.2 Poprawa płynności i dostępu do finansowania

3.2.1 Rozwiązanie problemu opóźnień w płatnościach

Opóźnienia w płatnościach za faktury wpływają na przedsiębiorstwa we wszystkich sektorach we wszystkich państwach członkowskich UE. Mają one szczególnie negatywny wpływ na MŚP, które są zależne od regularnych i przewidywalnych przepływów gotówki⁵⁹ i mają bardziej ograniczony dostęp do płynności niż duże przedsiębiorstwa. MŚP, które otrzymują płatności z opóźnieniem, muszą pokryć wynikający z tego brak płynności za pomocą pożyczek krótkoterminowych, co zwiększa ich koszty finansowania. Ograniczenie opóźnień w płatnościach jest kluczowym elementem zapewniającym MŚP płynność finansową niezbędną do inwestowania w innowacje lub przenoszenia obniżek kosztów na konsumentów⁶⁰.

W ramach niniejszego pakietu pomocy gospodarczej dla MŚP Komisja proponuje przegląd przepisów dotyczących opóźnień w płatnościach i zastąpienie obowiązującej dyrektywy w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach rozporządzeniem określającym wiążące maksymalne terminy płatności wynoszące 30 dni dla wszystkich transakcji handlowych. Dzięki temu płatność opłat wyrównawczych i odsetek będzie automatyczna w przypadku opóźnień w płatnościach, a nowym środkiem towarzyszyć będą solidne ramy egzekwowania przepisów. Ułatwi to również przedsiębiorstwom dochodzenie przysługujących im praw za sprawą zmniejszenia obciążeń związanych ze skutecznym dochodzeniem roszczeń w drodze mediacji i ułatwienia do niego dostępu.

Biorąc pod uwagę, że jeden dzień opóźnienia oznacza 158 mln EUR dodatkowych kosztów finansowych dla europejskich przedsiębiorstw, nowe przepisy mają na celu zmniejszenie opóźnień w płatnościach o 35 %. Co więcej, przedsiębiorstwa będą mogły poświęcać mniej czasu na ściganie dłużników, co pozwoli europejskim przedsiębiorstwom zaoszczędzić 340 mln osobogodzin, co w przeliczeniu na koszty daje 8,7 mld EUR. Oprócz bezpośrednich korzyści pieniężnych powinno to przyczynić się do bardziej sprawiedliwej redystrybucji płynności w gospodarce oraz do zmniejszenia zależności MŚP od zewnętrznego finansowania.

Wybrany na potrzeby przeglądu instrumentem, który ma uchylić i zastąpić obecnie obowiązującą dyrektywę w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach, jest rozporządzenie. Rozporządzenie wiąże się z licznymi korzyściami, w szczególności jeśli chodzi o konieczność uwzględnienia transgranicznego aspektu opóźnień w płatnościach. Pozwala ono wprowadzić

⁵⁹ Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w sprawozdaniu z oceny skutków przepisów dotyczących opóźnień w płatnościach, opublikowanym równolegle z niniejszym komunikatem.

⁶⁰ Mając te cele na uwadze, Komisja wszczęła niedawno kilka postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w obszarze opóźnień w płatnościach, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/inf_23_1808.

takie same rozwiązania w całej UE dotyczące kluczowych kwestii, takich jak maksymalne terminy płatności i procedury weryfikacji, stopa procentowa odsetek za opóźnienia w płatnościach i kwota zryczałtowanej rekompensaty. Jednocześnie państwa członkowskie będą mogły przyjąć bardziej rygorystyczne przepisy dotyczące niektórych aspektów.

Komisja:

- **Działanie 10:** przedstawia wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach, który znacząco wzmacnia przepisy UE dotyczące zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych.

3.2.2 Wykorzystanie pełnego potencjału oferowanego przez programy UE na rzecz MŚP

Oczekuje się, że do 2027 r. wsparcie dla MŚP wyniesie ponad 200 mld EUR w ramach różnych programów finansowania unijnego⁶¹, zatem MŚP mają dostęp do szeroko zakrojonego wsparcia finansowego. Wprowadzono w szczególności szereg środków, by zaradzić coraz większym trudnościom MŚP w dostępie do finansowania⁶², począwszy od segmentu MŚP Programu InvestEU⁶³, który zapewnia MŚP lepszy dostęp do finansowania dzięki korzystniejszym warunkom finansowania. Segment MŚP pomaga również MŚP w dostosowaniu się do zrównoważonych praktyk biznesowych i służy finansowaniu przedsiębiorstw typu start-up opracowujących nowe technologie zrównoważonego rozwoju.

W najbliższych latach istotna będzie rola segmentu MŚP w Programie InvestEU polegająca na zapewnieniu europejskim MŚP wsparcia na rzecz finansowania dłużnego i kapitałowego. Banki, instytucje gwarancyjne i inni pośrednicy finansowi złożyli do Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI) wnioski na kwotę trzykrotnie przewyższającą całkowitą zdolność przeznaczoną na gwarancje na lata 2021–2027, co świadczy o ogromnym popycie. Popyt rynkowy na inwestycje kapitałowe w latach 2021–2027 kształtuje się już na maksymalnym poziomie w wielu obszarach tematycznych, w tym w obszarach czystych technologii, nauk biologicznych i transformacji cyfrowej, a także w obszarze przedsiębiorczości społecznej. Oczekuje się, że nadmiar zgłoszeń w segmencie MŚP

⁶¹ Ma to obejmować finansowanie dla MŚP dostępne za pośrednictwem następujących instrumentów (szacunki służb Komisji): Program InvestEU (6,9 mld EUR ze specjalnego segmentu MŚP i dodatkowe 0,82 mld w ramach segmentu polityki dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności), Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) (45,2 mld EUR), EIC (10 mld EUR), inicjatywa Cassini (0,7 mld EUR), filar MŚP Programu na rzecz jednolitego rynku (1 mld EUR), fundusz MŚP na rzecz własności intelektualnej (0,08 mld), program „Cyfrowa Europa” (0,7 mld EUR), Europejski Fundusz Obronny (ponad 0,2 mld), europejski program kosmiczny (1 mld EUR), unijny program bezpiecznej łączności – IRIS2 (0,72 mld), „Horyzont Europa” (15 mld EUR), Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (4,8 mld EUR), Kreatywna Europa (2,3 mld EUR), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (38,71 mld EUR), inicjatywy inwestycyjne w odpowiedzi na koronawirusa i REACT-EU (22 mld EUR), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (30 mld EUR), Fundusz Spójności (0,05 mld EUR), Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (2,52 mld EUR), Program działań na rzecz środowiska i klimatu (0,13 mld EUR), instrument „Łącząc Europę” (0,2 mld EUR), fundusz innowacyjny unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (0,17 mld EUR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (0,82 mld EUR), Nowy europejski plan na rzecz innowacji w dziedzinie dostępu do finansowania (45 mld EUR) dla przedsiębiorstw typu start-up w dziedzinie najbardziej zaawansowanych technologii, MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji.

⁶² Spośród różnych instrumentów finansowych dostępnych dla MŚP w poprzednich wieloletnich ramach finansowych (okres 2014–2020) w ramach samego instrumentu gwarancji kredytowych programu COSME uruchomiono finansowanie w wysokości 68 mld EUR dla prawie 900 000 MŚP, co pomogło w utworzeniu lub utrzymaniu ponad 4 mln miejsc pracy.

⁶³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/investeu/investeu-fund-sme-window_pl

w Programie InvestEU uniemożliwi EFI zawieranie od 2025 r. nowych umów w sprawie gwarancji z pośrednikami finansowymi, ponieważ środki przeznaczone na gwarancje zostaną do tego czasu wyczerpane.

Komisja zaproponowała w ramach Platformy na rzecz technologii strategicznych dla Europy (STEP)⁶⁴ zwiększenie dostępnych gwarancji UE o 7,5 mld EUR za pośrednictwem specjalnego segmentu STEP w Programie InvestEU. Po zatwierdzeniu STEP przez współprawodawców Komisja będzie dążyć do szybkiego wdrożenia dodatkowych środków przydzielonych do InvestEU, z korzyścią dla MŚP.

Państwa członkowskie mogą odegrać kluczową rolę, przeznaczając na InvestEU dodatkowe zasoby z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) lub z budżetów krajowych, a także wykorzystując istniejące możliwości przesunięć w ramach funduszy objętych zarządzaniem dzielonym w celu pobudzenia inwestycji w swoim kraju.

W kontekście wniosku dotyczącego STEP Komisja przedstawiła kilka możliwości, jak ułatwić państwom członkowskim wykorzystanie takich źródeł oraz jak zwiększyć kwotę wspieranego z InvestEU finansowania na rzecz MŚP, w szczególności przez uściślenie aspektów pomocy państwa w odniesieniu do wszystkich transferów środków oraz do stosowania aspektów zasady „nie czyn poważnych szkód”⁶⁵.

Jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się na alokację zasobów do modułu InvestEU państwa członkowskiego w celu wdrożenia istniejącego produktu finansowego InvestEU opracowanego na potrzeby modułu unijnego przez międzynarodową instytucję finansową jako międzynarodowego partnera wykonawczego, takiego jak grupa EBI lub Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR), samo w sobie nie wiąże się to z pomocą państwa, jak wyjaśniła Komisja we wniosku dotyczącym STEP⁶⁶. Takie możliwe przesunięcia zasobów (z zarządzania dzielonego, RRF lub budżetów państw) są zatem szybkim, łatwym i dobrowolnym mechanizmem dostępnym dla państw członkowskich w celu skierowania bardzo potrzebnego finansowania do MŚP bez obciążeń sprawozdawczych wykraczających poza te wymagane w ramach InvestEU. Obecnie wiele państw członkowskich wykorzystuje takie przesunięcia. Biorąc pod uwagę wysoki popyt rynkowy, państwa członkowskie, które nie wniosły jeszcze wkładu, zachęca się do jego wniesienia za pośrednictwem modułu InvestEU państwa członkowskiego w celu wsparcia wdrażania produktów finansowych dla MŚP w ich państwie członkowskim. Komisja będzie monitorować postępy wdrażania w ramach segmentu MŚP wraz z siecią pełnomocników ds. MŚP.

Państwa członkowskie i regiony mogą ponadto ustanawiać instrumenty finansowe współfinansowane z unijnych programów zarządzania dzielonego w celu kierowania środkami UE do różnych produktów finansowych, w tym kredytów, gwarancji, udziałów kapitałowych oraz innych mechanizmów obciążonych ryzykiem. Takie wsparcie może bezpośrednio pomóc MŚP. W celu ułatwienia tego procesu platforma ⁶⁷ Komisji zapewnia

⁶⁴ COM(2023) 335 final.

⁶⁵ W drodze zmiany wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/241. Ułatwi to również alokację zasobów na InvestEU z RRF.

⁶⁶ Pozostaje to bez uszczerbku dla obowiązku zachowania spójności unijnych instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych z przepisami dotyczącymi pomocy państwa zgodnie z art. 209 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego.

⁶⁷ <https://www.fi-compass.eu>

środki, w tym informacje ogólne, wytyczne, praktyczne narzędzia i możliwości uczenia się, które pomagają instytucjom zarządzającym wykorzystać instrumenty finansowe w ramach poszczególnych funduszy UE objętych zarządzaniem dzielonym.

Komisja:

- **Działanie 11:** będzie zachęcać państwa członkowskie za pośrednictwem odpowiedniej struktury zarządzania InvestEU do alokacji dodatkowych zasobów do krajowej puli InvestEU i ułatwiać wnoszenie wkładów RRF do InvestEU w drodze dodatkowych wytycznych dotyczących stosowania zasady „nie czyni poważnych szkód” do października 2023 r.

Zasadniczą rolę we wspieraniu przedsiębiorstw w handlu międzynarodowym odgrywają agencje kredytów eksportowych. Między kredytami eksportowymi państw członkowskich UE a unijnymi narzędziami finansowania zaczyna obowiązywać bardziej skoordynowane podejście, które należy dalej wzmacniać. W wyniku rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie większość unijnych agencji kredytów eksportowych zawiesiła pokrywanie ryzyka w odniesieniu do Ukrainy, co wywarło negatywny wpływ na zdolność unijnych przedsiębiorstw do prowadzenia wywozu do Ukrainy. Pilotażowy instrument o wartości około 300 mln EUR udostępniony w 2024 r. w ramach segmentu MŚP w Programie InvestEU pozwoli na przywrócenie działalności agencji kredytów eksportowych w odniesieniu do Ukrainy. Oczekuje się, że instrument ten poprawi konkurencyjność europejskich MŚP dzięki zbudowaniu silniejszych powiązań z Ukrainą, umożliwiając wsparcie w wysokości kilkuset milionów euro w formie nowego wywozu.

Komisja:

- **Działanie 12:** współpracować z EFI w celu ustanowienia w 2024 r. pilotażowego instrumentu umożliwiającego agencjom kredytów eksportowych wspieranie MŚP w handlu z Ukrainą.

W ramach szerszej inicjatywy dotyczącej unii rynków kapitałowych⁶⁸ utworzenie rynków rozwoju MŚP, paneuropejskich funduszy *venture capital* i finansowania społecznościowego poprawiło dostęp MŚP do finansowania. Zawarte niedawno porozumienie polityczne w sprawie pojedynczego punktu dostępu zapewni przedsiębiorstwom, zarówno małym, jak i dużym, większą widoczność wśród inwestorów, a zmienione przepisy dotyczące rozporządzenia w sprawie europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych i alternatywnych funduszy inwestycyjnych pozwolą zwiększyć pulę finansowania dostępnego dla MŚP. Wnioski dotyczące dopuszczania do obrotu giełdowego⁶⁹ mają na celu poprawę dostępu do finansowania na rynkach publicznych dla przedsiębiorstw, w tym MŚP, przez ograniczenie formalności administracyjnych, uproszczenie przepisów i umożliwienie właścicielom zachowania ich uprawnień decyzyjnych po wprowadzeniu ich przedsiębiorstw na giełdę. Wysoki poziom ambicji przyjęty we wnioskach dotyczących dopuszczania do obrotu giełdowego jest kluczem do zapewnienia, aby przedsiębiorstwa wysokiego wzrostu nadal rozwijały i tworzyły miejsca pracy w UE. Aby zapewnić MŚP lepszy dostęp do rynkowych źródeł finansowania i kapitału własnego, ważne będzie szybkie

⁶⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_22_7348.

⁶⁹ COM(2022) 760 final.

przyjęcie wniosków ustawodawczych w ramach planu działania na rzecz unii rynków kapitałowych na 2020 r. oraz przeprowadzenie dalszych dyskusji na temat przyszłego rozwoju unii rynków kapitałowych, zwłaszcza w Eurogrupie.

Innym sposobem wsparcia MŚP jest Europejska Rada ds. Innowacji (EIC), będąca głównym instrumentem unijnym udzielającym finansowania mieszanego (dotacji oraz inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych) szybko rozwijającym się przedsiębiorstwom typu start-up i MŚP, które wdrażają przełomowe innowacje. Fundusz EIC oferuje takim przedsiębiorstwom finansowanie kapitałowe w wysokości od 0,5 mln do 15 mln EUR, a dzięki budżetowi w wysokości 10 mld EUR może przyciągnąć 30–50 mld EUR od inwestorów prywatnych. W przypadku przedsiębiorstw, które wymagają kolejnych rund finansowania lub większych kwot inwestycji, we wniosku Komisji dotyczącym STEP przewidziano dodatkowy budżet w wysokości 2,63 mld EUR, aby umożliwić Funduszowi EIC zapewnienie bezprecedensowych inwestycji kapitałowych rzędu 15–50 mln EUR w technologie mające znaczenie strategiczne dla Europy. Poprzez generowanie dodatkowych prywatnych inwestycji może to zapewnić nowe wsparcie kapitałowe dla MŚP niebędących bankami i małych spółek o średniej kapitalizacji w wysokości 13 mld EUR.

Komisja pomoże również MŚP we wdrażaniu środków w zakresie efektywności energetycznej (od audytów energetycznych po technologie i szkolenia), udostępniając 10 mln EUR z Programu na rzecz jednolitego rynku za pośrednictwem Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w drodze otwartych zaproszeń do składania wniosków.

3.2.3 Zamówienia publiczne

Łatwiejszy dostęp do zamówień publicznych może pomóc odblokować potencjał MŚP, co powinno wywrzeć pozytywny wpływ na wzrost i ożywienie gospodarcze. Znacząca część inwestycji publicznych realizowana jest w drodze zamówień publicznych, które stanowią 14 % PKB UE. MŚP mają jednak trudności z dostępem do zamówień. Komisja przedstawiła inicjatywy, które ułatwiają dostęp – również transgraniczny – przedsiębiorstw, w tym MŚP, do zamówień publicznych⁷⁰. Ich celem jest zwiększenie udziału MŚP w zamówieniach publicznych, odpowiednio do ich ogólnego znaczenia w gospodarce. Aby zwiększyć udział MŚP w zamówieniach publicznych, ważne będzie propagowanie wykorzystania znormalizowanych postanowień i klauzul w dokumentach zamówienia, zwłaszcza w odniesieniu do zamówień niskiego ryzyka lub o niskiej wartości, co ułatwi MŚP pracę z dokumentami zamówienia. Należy promować praktyki zwiększające uczestnictwo MŚP, takie jak stosowanie warunków odpowiednich dla MŚP (korzystniejsze kwalifikacje finansowe i warunki płatności).

Komisja:

- **Działanie 13:** będzie propagować wykorzystanie znormalizowanych postanowień i warunków dotyczących zamówień publicznych, odpowiednich dla MŚP, aby zwiększyć

⁷⁰ COM(2017) 572 final. W latach 2020 i 2021 Komisja opublikowała dwa badania dotyczące udziału MŚP w zamówieniach publicznych: <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/eec8227c-ecc4-11ea-b3c6-01aa75ed71a1> oraz <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46111/attachments/1/translations/en/renditions/native>. W 2023 r. opublikowano dwie broszury, aby zachęcić do udziału w zamówieniach publicznych przedsiębiorstwa typu start-up: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/54254>, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/54276>.

3.2.4 Ułatwienie MŚP dostępu do zrównoważonego finansowania

MŚP odgrywają ważną rolę w pomaganiu Europie w osiągnięciu celów neutralności klimatycznej i innych celów środowiskowych⁷¹. Kluczowe znaczenie ma w związku z tym pozyskanie finansowania na transformację MŚP w stronę modelu zrównoważonego, przy jednoczesnym zminimalizowaniu obciążeń administracyjnych. Aby w pełni wykorzystać swój potencjał w zakresie transformacji w stronę gospodarki zrównoważonej Zapewni, MŚP potrzebują w szczególności: 1) prostych i ujednoliconych ram zgłaszania kwestii związanych z ESG (ochroną środowiska, polityką społeczną i ładem korporacyjnym); oraz 2) instytucji finansowych, które udzielą im wsparcia w ich działaniach na rzecz transformacji w kierunku bardziej zrównoważonej działalności gospodarczej.

Mimo już wprowadzonych środków ukierunkowanych na zaspokojenie ich potrzeb⁷² MŚP mają trudności z uzyskaniem finansowania swoich zielonych projektów inwestycyjnych. MŚP, z wyjątkiem tych notowanych na rynku regulowanym, formalnie nie podlegają wymogom określonym w unijnych ramach zrównoważonego finansowania. Komisja ma jednak świadomość, że takie MŚP coraz częściej otrzymują od swoich partnerów finansowych i partnerów w łańcuchu wartości wnioski o udzielenie informacji na temat zrównoważonego rozwoju, często w nieznormalizowanym formacie. W związku z tym Komisja dostrzega obawy MŚP dotyczące negatywnego wpływu nowych przepisów na sprawozdawczość w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Komisja podejmuje działania, aby zaradzić tym obawom. Po pierwsze, Komisja zachęca⁷³ duże przedsiębiorstwa i pośredników finansowych do stosowania zasady proporcjonalności przy współpracy z MŚP oraz do powściągliwości przy zwracaniu się o informacje od partnerów z łańcucha wartości będących MŚP. Komisja przedstawiła również konkretne wskazówki, w tym dobrowolne narzędzia, z których MŚP mogą korzystać w celu uzyskania dostępu do finansowania transformacji.

Europejska Grupa Doradcza ds. Sprawozdawczości Finansowej (EFRAG) opracowuje uproszczone standardy sprawozdawczości dla MŚP notowanych na rynku regulowanym. Komisja zadba o to, aby te standardy dotyczące MŚP notowanych na rynku regulowanym były proporcjonalne. Standardy ograniczą zakres informacji, które MŚP notowane na rynku regulowanym objęte zakresem CSRD są zobowiązane przekazywać. Zostanie w nich również przewidziane prawne ograniczenie informacji, które – zgodnie z europejskimi standardami sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju – duże przedsiębiorstwa mogą być zobowiązane wymagać od MŚP w ich łańcuchu wartości, co pozwoli ograniczyć efekt skapywania. Jest to ważne zabezpieczenie przewidziane w CSRD, które ogranicza pośredni wpływ nałożonych na duże przedsiębiorstwa wymogów

⁷¹ Activity Report 2023 of the OECD Platform on Financing SMEs for Sustainability [Sprawozdanie z działalności platformy OECD ds. finansowania zrównoważonego rozwoju MŚP w 2023 r.] (s. 6), <https://www.oecd.org/cfe/smes/SME%20activity-report-2023.pdf>.

⁷² Ostatnio w komunikacie Komisji „Ramy zrównoważonego finansowania, które sprawdzają się w praktyce” z czerwca 2023 r., COM(2023) 317 final, w którym w szczególności zobowiązano się do zapewnienia włączającego charakteru, użyteczności i proporcjonalności takich ram w celu umożliwienia MŚP pozyskania finansowania na ich transformację w stronę modelu zrównoważonego.

⁷³ Zalecenie Komisji (UE) 2023/1425 w sprawie ułatwienia finansowania transformacji w stronę gospodarki zrównoważonej.

sprawozdawczych w ramach łańcucha wartości na MŚP. W toku prowadzonych negocjacji dotyczących dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju Komisja będzie dążyć do zapewnienia przeniesienia tych standardów w tym kontekście. Oprócz tego EFRAG opracuje dobrowolny standard dla MŚP nienotowanych na rynku regulowanym. MŚP będą mogły wykorzystać go do ujednolicenia informacji dotyczących zrównoważonego rozwoju, które zamierzają zgłaszać, co stworzy lepsze możliwości uzyskania zielonego finansowania i tym samym ułatwi transformację w stronę gospodarki zrównoważonej.

Przyjazne dla użytkownika narzędzia, informacje i wymiana wiedzy, we współpracy z zainteresowanymi stronami z branży, pomogą MŚP odnaleźć się w unijnych ramach zrównoważonego finansowania. W szczególności uproszczone podejścia opracowane we współpracy z platformą ds. zrównoważonego finansowania powinny umożliwić MŚP nienotowanym na rynku regulowanym czerpanie korzyści ze stosowania systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju.

Instytucje finansowe muszą ponadto wspierać MŚP w działaniach na rzecz transformacji w kierunku bardziej zrównoważonej działalności gospodarczej. Wymaga to większego uwzględnienia zielonego finansowania MŚP w modelach biznesowych banków. Konieczne jest określenie definicji kredytów ekologicznych oraz ustanowienie norm dla kredytów ekologicznych na poziomie UE w celu zwiększenia ich wykorzystania. Uwzględnienie takich pożyczek dla MŚP w liczniku wskaźnika zielonych aktywów banków powinno na przykład zwiększyć widoczność ekologicznych pożyczek dla MŚP i zachęcić instytucje finansowe do zapewnienia MŚP zrównoważonego finansowania.

Na podstawie wyników różnych trwających badań Komisji dotyczących MŚP i sprawozdawczości w zakresie systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju/zrównoważonego finansowania Komisja:

- **Działanie 14:** zapewni MŚP proste i znormalizowane ramy raportowania kwestii ESG, ograniczając ryzyko przenoszenia wymogów dotyczących ujawniania informacji na MŚP nienotowane na rynku regulowanym w łańcuchu wartości przedsiębiorstw objętych zakresem CSRD oraz zapewniając szybkie dostarczenie dobrowolnych standardów dla MŚP nienotowanych na rynku regulowanym;
- **Działanie 15:** będzie zachęcać instytucje finansowe do uwzględnienia w ich modelach biznesowych finansowania ekologicznego dla MŚP przez:
 - a. prace nad normą dotyczącą kredytów ekologicznych, zwłaszcza dla MŚP, lub definicją takich kredytów w oparciu o przyszłe porady Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego⁷⁴;
 - b. ocenę przyjaznego dla MŚP dostosowania wskaźnika zielonych aktywów, które ma być uwzględnione w przyszłej aktualizacji aktu delegowanego określającego obowiązki w zakresie ujawniania informacji dotyczących systematyki zrównoważonego rozwoju.

⁷⁴ Złożony do EUNB w listopadzie 2022 r. wniosek Komisji o wydanie opinii na temat ekologicznych kredytów, w tym ekologicznych kredytów hipotecznych.

3.3 Umożliwienie dostępu do wykwalifikowanych pracowników

W miarę rozwoju technologicznego i wraz z pojawianiem się wyzwań globalnych i demograficznych zmienia się sposób, w jaki MŚP i ich pracownicy zdobywają wiedzę, uczestniczą w życiu społecznym i pracują na co dzień. Aby stawić czoła tym zmianom i zapewnić sobie odporność, a jednocześnie wносить wkład w funkcjonowanie społeczeństwa, wydajność i innowacyjność, MŚP potrzebują dostępu do wykwalifikowanej siły roboczej.

Europejski program na rzecz umiejętności⁷⁵, jest podstawą działań Komisji ukierunkowanych na pomaganie państwom członkowskim w zapewnieniu, aby co roku 60 % wszystkich osób dorosłych w wieku produkcyjnym uczestniczyło w programach szkoleniowych, zgodnie z celem określonym w Planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych⁷⁶. Europejski Rok Umiejętności i bezprecedensowe zasoby finansowe UE dostępne na rozwój umiejętności w okresie programowania WRF 2021–2027, w szczególności szacowane na 65 mld euro z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, również stanowią wyjątkową okazję do przyspieszenia działań, które mogą przynieść MŚP korzyści w dostępie do głębokiej i zróżnicowanej puli umiejętności, takich jak wnioski dotyczące edukacji cyfrowej i umiejętności cyfrowych⁷⁷. W tym sensie pilotażowy projekt dotyczący europejskiego certyfikatu umiejętności cyfrowych⁷⁸, we współpracy z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami, przyczyni się do zwiększenia przejrzystości i uznawania umiejętności cyfrowych, a tym samym ułatwi MŚP dostęp do talentów, których potrzebują, aby przejść transformację cyfrową.

W ramach modernizacji systemów kształcenia i szkolenia zawodowego⁷⁹UE wspiera centra doskonałości zawodowej⁸⁰ w celu stworzenia lokalnych ekosystemów umiejętności, od zaawansowanej produkcji po sztuczną inteligencję, technologię wodną i ekologizację obszarów miejskich. Centra te ściśle współpracują z przedsiębiorstwami, w tym MŚP, i wnoszą wkład w rozwój regionalny, przedsiębiorczość, innowacje i strategie inteligentnej specjalizacji. Europejski sojusz na rzecz przygotowania zawodowego wspiera dążenie do powszechniejszego i lepszego przygotowania zawodowego w całej UE jako skutecznych ścieżek uczenia się, by zapewnić dostępność wykwalifikowanych pracowników potrzebnych przedsiębiorstwom, w szczególności MŚP.

W ramach Europejskiego paktu na rzecz umiejętności⁸¹ 18 partnerstw na rzecz umiejętności na dużą skalę obejmujących wszystkie ekosystemy przemysłowe pracuje nad zidentyfikowaniem potrzeb związanych z umiejętnościami i wdrożeniem szkoleń w przedsiębiorstwach i ich łańcuchach dostaw w celu podniesienia i zmiany kwalifikacji 10 mln pracowników do 2030 r. MŚP aktywnie i bezpośrednio uczestniczą we wszystkich

⁷⁵ COM(2020) 274 final.

⁷⁶ Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych, zatwierdzony przez szefów państw i rządów w 2020 r., <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1607&langId=pl>.

⁷⁷ COM(2023) 205 final i COM(2023) 206 final.

⁷⁸ <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan/action-9?>

⁷⁹ Zalecenie Rady 2020/C 417/01.

⁸⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1501>

⁸¹ W ramach paktu zachęca się też partnerstwa na poziomie regionalnym do wspierania podnoszenia i zmiany kwalifikacji siły roboczej, w tym pracowników MŚP. Jak pokazują wyniki badania, od czasu uruchomienia paktu w 2020 r. skoordynowane działania członków paktu dotarły do prawie dwa mln osób. Co więcej, członkowie zainwestowali łącznie prawie 160 mln EUR w działania związane z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji. https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_pl

partnerstwach na rzecz umiejętności na dużą skalę jako indywidualni członkowie oraz pośrednio w ramach sektorowej organizacji sieci. Współpraca z innymi podmiotami, takimi jak partnerzy społeczni, oraz z sieciami w ramach partnerstw na rzecz umiejętności na dużą skalę zapewnia MŚP dostęp do programów, treści i materiałów szkoleniowych, którymi w przeciwnym razie nie dysponowałyby ze względu na swoją niedużą wielkość i ograniczone środki.

Europejska Sieć Przedsiębiorczości odgrywa ważną rolę w oferowaniu MŚP szkoleń, które mają pomóc im spełnić nowe wymagania, aby mogły wykorzystać możliwości wynikające z takich środków jak te przewidziane w akcie w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie lub akcie w sprawie surowców krytycznych oraz poradzić sobie z konsekwencjami Zielonego Ładu i przepisów dotyczących zrównoważonego rozwoju, takich jak dyrektywa w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Umiejętności w zakresie przedsiębiorczości mają zasadnicze znaczenie w pomaganiu już działającym przedsiębiorcom w rozwijaniu ich działalności i zachęcaniu większej liczby osób do rozpoczynania kariery w zawodzie przedsiębiorcy. Aby wzmocnić pozycję kobiet i zachęcić je do przedsiębiorczości, Komisja prowadzi działania mające na celu zwiększanie świadomości w połączeniu ze szkoleniami, mentoringiem i coachingiem oraz poprawą dostępu kobiet przedsiębiorców do finansowania i sieci biznesowych. Na przykład w ramach programu „Erasmus” dla młodych przedsiębiorców⁸² zapewniono wsparcie dla ponad 9 000 kobiet przedsiębiorców, a w programie Women TechEU⁸³, z budżetem ponad 10 mln EUR, oferuje się finansowanie dla przedsiębiorstw założonych przez kobiety. Konieczne są jednak dalsze prace w celu uwolnienia pełnego potencjału przedsiębiorczości kobiet, młodzieży i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Trzeba również ułatwić MŚP procesy umożliwiające przyciąganie talentów z zagranicy. Jeszcze w tym roku Komisja zaproponuje pakiet dotyczący maksymalizacji potencjału mobilności talentów, który obejmie wniosek ustawodawczy w sprawie ustanowienia unijnej puli talentów oraz inicjatywę na rzecz współpracy z państwami członkowskimi w celu ułatwienia szybszego uznawania kwalifikacji zawodowych obywateli państw trzecich, w tym poprzez partnerstwa z państwami trzecimi, w celu poprawy rekrutacji i dopasowywania ofert pracy.

Komisja:

- **Działanie 16:** przedstawi do IV kwartału 2023 r. wniosek w sprawie utworzenia unijnej puli talentów oraz inicjatywę na rzecz poprawy uznawania kwalifikacji i umiejętności obywateli państw trzecich, aby zaradzić niedoborowi wykwalifikowanej siły roboczej na unijnym rynku pracy.
- **Działanie 17:** będzie współpracowała z grupami, których niewykorzystany potencjał przedsiębiorczości pozostaje wysoki, takimi jak kobiety, młodzież i osoby niepełnosprawne, poprzez kampanie uświadamiające, mentoringowe i coachingowe.

⁸² <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

⁸³ https://eisma.ec.europa.eu/programmes/european-innovation-ecosystems/women-techeu_en

3.4 Wspieranie MŚP w całym biznesowym cyklu życia

3.4.1 Zakładanie nowego przedsiębiorstwa

Od czasu przeglądu programu *Small Business Act*⁸⁴ Komisja współpracuje z państwami członkowskimi w celu ograniczenia czasu potrzebnego na założenie nowych przedsiębiorstw. W inicjatywie na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up z 2016 r.⁸⁵ przewidziano szereg działań mających na celu zachęcanie przedsiębiorców do zakładania przedsiębiorstw i rozszerzania działalności w Europie. Komisja zachęca również państwa członkowskie do wspierania zakładania przedsiębiorstw typu start-up przez wdrożenie zasad i najlepszych praktyk określonych w oświadczeniu w sprawie unijnego standardu doskonałości w zakresie wspierania przedsiębiorstw typu start-up („EU Startup Nations Standard of Excellence”)⁸⁶, takich jak:

- ułatwianie tworzenia nowych podmiotów prawnych dla przedsiębiorstw typu start-up, zarówno w internecie, jak i poza nim, w minimalnym czasie i po minimalnych kosztach, w tym umożliwienie składania internetowych dokumentów administracyjnych dotyczących utworzenia przedsiębiorstwa typu start-up lub spółki zależnej w innych państwach członkowskich⁸⁷;
- utworzenie szybkiej ścieżki zakładania przedsiębiorstw typu start-up (w tym punktu informacyjnego ds. dostępu do rynku) za pośrednictwem internetowego punktu kompleksowej obsługi udzielającego wyczerpujących informacji na temat krajowych wymogów administracyjnych i możliwości finansowania, który ma być połączony z jednolitym portalem cyfrowym;
- wspieranie różnorodności i włączenia społecznego, również zgodnie z planem działania na rzecz gospodarki społecznej⁸⁸.

3.4.2 Rozwijanie przedsiębiorstwa

Środki przewidziane w niniejszym komunikacie umożliwią MŚP konkutowanie i rozwój. MŚP określa się obecnie jako zatrudniające do 250 pracowników przedsiębiorstwa, których roczny obrót wynosi do 50 mln EUR lub których suma bilansowa wynosi do 43 mln EUR. Takie progi ustalono w 2003 r. Choć dwadzieścia lat później wciąż zdecydowana większość przedsiębiorstw wchodzi w zakres tej definicji MŚP, niektóre wykraczają poza tę definicję i stają się tak zwanymi spółkami o średniej kapitalizacji.

W 2021 r. Komisja oceniła definicję MŚP i stwierdziła, że pozostaje ona odpowiednia (przy średnim obrocie unijnych MŚP utrzymującym się znacznie poniżej progu)⁸⁹. Ocenę tę przeprowadzono na podstawie danych z 2018 r. i nie mogła ona odzwierciedlać wpływu pandemii, wojny w Ukrainie i kryzysu energetycznego, które od tego czasu wstrząsnęły gospodarką UE, a w szczególności spowodowały znaczny wzrost inflacji, która tylko stopniowo spada. Co więcej, w świetle obecnych i przyszłych wyzwań gospodarczych – od cyfryzacji po zmiany demograficzne – być może należałoby w większym stopniu uwzględnić

⁸⁴ COM(2011) 78 final.

⁸⁵ COM(2016) 733 final.

⁸⁶ <https://startupnationsstandard.eu/files/SNS-declaration.pdf>

⁸⁷ Zgodnie z dyrektywą (UE) 2019/1151 i wnioskiem COM (2023) 177 final.

⁸⁸ COM(2021) 778 final.

⁸⁹ Najnowsza ocena COM SWD(2021) 280 final.

wzrost wydajności w ciągu ostatnich dwudziestu lat, biorąc go pod uwagę przy określaniu górnych granic statusu MŚP.

W ocenie z 2021 r. uznano również potrzebę „przyjrzenia się wyzwaniom, przed którymi stoją przedsiębiorstwa, gdy już »wyrosną« z fazy MŚP”⁹⁰. Na przykład jeśli rozwijające się przedsiębiorstwo traci wszystkie korzyści z różnych środków na rzecz MŚP, gdy przekroczy jeden z określonych parametrów, mogą wystąpić efekty prog.

Przeprowadzone niedawno badanie Komisji wykazało, że spółki o średniej kapitalizacji odgrywają zasadniczą rolę w gospodarce UE⁹¹: małe (250–499 pracowników) i duże spółki o średniej kapitalizacji (500–1 499 pracowników) generują łącznie ponad 13 % całkowitego zatrudnienia w europejskim pozafinansowym sektorze gospodarki. Udział spółek o średniej kapitalizacji jest szczególnie wysoki w ekosystemach przemysłowych, które mają kluczowe znaczenie dla konkurencyjności i suwerenności technologicznej UE, takich jak: przemysł elektroniczny, przemysł aeronautyczny i obronny, energetyka, sektory energochłonne i opieka zdrowotna.

Z myślą o wsparciu dynamicznego procesu wzrostu tych spółek i wypełnienia luki w finansowaniu udostępniono różne programy finansowania ryzyka i zwiększania skali działalności zatwierdzone przez Komisję Europejską. Wytyczne w sprawie pomocy państwa na rzecz promowania inwestycji w zakresie finansowania ryzyka zawierają definicję małych spółek o średniej kapitalizacji i przewidują możliwość ich wsparcia pod pewnymi warunkami. Komisja umożliwia również państwom członkowskim wspieranie spółek o średniej kapitalizacji na podstawie tymczasowych ram pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji⁹² oraz zmienionego ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych⁹³.

Małe spółki o średniej kapitalizacji zazwyczaj rozwijają się szybciej, są bardziej innowacyjne i lepiej radzą sobie z cyfryzacją niż MŚP, ale nadal muszą się mierzyć z pewnymi wyzwaniami, takimi jak brak wykwalifikowanych pracowników lub obciążenia administracyjne. Dane statystyczne dotyczące małych spółek o średniej kapitalizacji są ograniczone, a do tego brakuje spójnego podejścia do wspierania wzrostu małych spółek o średniej kapitalizacji.

Komisja:

- **Działanie 18:** będzie zwracać uwagę na potrzeby przedsiębiorstw, które przekraczają progi określone w definicji MŚP, a także szerszego zakresu małych spółek o średniej kapitalizacji, **oraz do końca 2023 r.:**
 - a. przeanalizuje wpływ wysokiej inflacji i długoterminowego wzrostu wydajności, a także interakcji z możliwymi dodatkowymi środkami w odniesieniu do spółek o średniej kapitalizacji, w celu podniesienia – w uzasadnionych przypadkach – progów finansowych określonych w obecnej definicji MŚP;
 - b. opracuje ujednoliconą definicję małych spółek o średniej kapitalizacji;

⁹⁰ SWD (2021) 280 final.

⁹¹ Study to map, measure and portray the EU mid-cap landscape [Badanie służące mapowaniu, pomiarowi i zobrazowaniu unijnego krajobrazu spółek o średniej kapitalizacji], 2022, <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1>.

⁹² COM(2023) 1711 final.

⁹³ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/1315.

- c. **następnie** podejmie działania niezbędne do odzwierciedlenia zmienionej definicji MŚP w odpowiednich aktach ustawodawczych, oraz
- d. stworzy zbiór danych na podstawie definicji małej spółki o średniej kapitalizacji oraz oceni możliwe środki wspierające te spółki w ich rozwoju (w tym potencjalne zastosowanie w dostosowanej formie niektórych środków sprzyjających MŚP).

3.4.3 *Przenoszenie własności przedsiębiorstwa, zapobieganie niewypłacalności i dawanie przedsiębiorcom drugiej szansy*

Skuteczne przenoszenie własności przedsiębiorstw jest korzystne dla gospodarki Europy i jej tkanki społecznej, ponieważ pozwala uniknąć utraty miejsc pracy i chroni działalność gospodarczą. Zalecenie Komisji w sprawie przenoszenia własności przedsiębiorstw, w którym uwzględniono najważniejsze aspekty prawne, fiskalne i administracyjne przenoszenia przedsiębiorstw, w dalszym ciągu pozostaje ważne⁹⁴. Komisja propaguje najlepsze praktyki w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw opracowane zarówno w ramach szeregu projektów finansowanych przez UE⁹⁵, jak i przez inne zainteresowane strony działające w tym obszarze. W 2021 r. Komisja przeprowadziła badanie dotyczące udoskonalenia bazy dowodowej w odniesieniu do przenoszenia własności przedsiębiorstw⁹⁶. Oprócz tego we wniosku dotyczącym zalecenia Rady w sprawie opracowania warunków ramowych gospodarki społecznej⁹⁷ Komisja zaleciła państwom członkowskim, by zapewniły ramy umożliwiające przenoszenie własności przedsiębiorstw na pracowników w celu utworzenia spółdzielni pracy. Biorąc pod uwagę znaczenie przenoszenia własności przedsiębiorstw, Komisja jest gotowa podsumować ostatnie zmiany w państwach członkowskich.

Akademia mentorskiej „Early Warning Europe Mentor Academy”⁹⁸ opracuje program e-uczenia się dla mentorów, aby mogli oni lepiej wspierać przedsiębiorstwa zagrożone niewypłacalnością i pomagać właścicielom przedsiębiorstw w przenoszeniu własności przedsiębiorstwa na następne pokolenie.

Z uwagi ponadto na fakt, że około 50 % nowych przedsiębiorstw upada w ciągu pięciu pierwszych lat swojej działalności⁹⁹, polityka Komisji dotycząca niewypłacalności wspiera przedsiębiorców, którzy stanęli w obliczu upadłości, aby zapewnić im możliwość szybkiego skorzystania z drugiej szansy. Celem dyrektywy o restrukturyzacji i upadłości jest zapobieganie upadłości i pomoc niewypłacalnym przedsiębiorstwom w staniu na nogi. Do połowy 2026 r. Komisja przedstawi sprawozdanie dotyczące stosowania i skutków przepisów tej dyrektywy. Oprócz tego w 2022 r. w ramach unii rynków kapitałowych Komisja przedstawiła wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie harmonizacji pewnych

⁹⁴ COM 94/1069/WE. W szczególności Komisja zaproponowała ukierunkowane bodźce podatkowe, takie jak warunkowe obniżenie podatku od spadku i darowizny w przypadku dziedziczenia w rodzinie, warunkowe odroczenia zapłaty podatku lub ulga podatkowa z tytułu reinwestycji, lub konkretne bodźce podatkowe zachęcające do przenoszenia własności przedsiębiorstw na pracowników – w celu zapewnienia, aby podatki z tytułu przenoszenia własności nie zagrażały przetrwaniu przedsiębiorstwa.

⁹⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/supporting-entrepreneurship/transfer-businesses_pl

⁹⁶ <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/fdfae129-69bb-11eb-aeb5-01aa75ed71a1/language-pl/format-PDF/source-190448642>

⁹⁷ COM(2023) 316 final.

⁹⁸ <https://www.earlywarningeurope.eu/mentor-academy>

⁹⁹ COM(2012) 795 final.

aspektów prawa dotyczącego niewypłacalności¹⁰⁰. Jej najbardziej innowacyjna cecha dotyczy wprowadzenia uproszczonego, szybkiego i racjonalnego pod względem kosztów postępowania likwidacyjnego mikroprzedsiębiorstw. Komisja zachęca współprawodawców do szybkiego postępowania w sprawie tego wniosku. Jest to niezwykle ważne dla zapewnienia większej skuteczności postępowań upadłościowych, a tym samym rosnącej liczby inwestycji transgranicznych, w tym dla MŚP.

Komisja:

- **Działanie 19:** do II kwartału 2024 r. oceni warunki ramowe przenoszenia własności przedsiębiorstw w państwach członkowskich we współpracy z siecią pełnomocników ds. MŚP.

4 Wnioski

MŚP cały czas działają w bardzo niepewnym otoczeniu gospodarczym. Malejąca, ale wciąż wysoka inflacja będzie w dalszym ciągu wywierać negatywny wpływ na wartość dodaną i zatrudnienie, a niepewna sytuacja geopolityczna będzie wciąż ograniczać wiele łańcuchów dostaw.

W związku z tym oprócz wsparcia finansowego, w tym ogromnych nakładów ze strony Komisji o łącznej wartości około 200 mld EUR do 2027 r., należy zwiększyć wsparcie polityczne dla MŚP, opierając się na działaniach przedstawionych w niniejszym komunikacie. Wszystkie te działania skoncentrowano wokół trzech głównych wyzwań operacyjnych dla MŚP – obciążenie administracyjne, finansowanie i umiejętności – z myślą o osiągnięciu bardzo konkretnych celów, takich jak: zapewnienie sprzyjających ram regulacyjnych, ograniczenie wymogów sprawozdawczych, uproszczenie podatków, sprzyjanie zapewnieniu płynności, poprawa dostępu do finansowania, zapewnienie MŚP odpowiednich umiejętności i wspieranie ich w całym cyklu życia.

Jak przypomniano w opublikowanej przez Komisję strategii MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy¹⁰¹ skuteczne wsparcie i pomoc gospodarcza dla MŚP zależą od skoordynowanych działań i silnego partnerstwa wszystkich podmiotów – instytucji Unii, władz krajowych, regionalnych i lokalnych, MŚP, dużych przedsiębiorstw, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i inwestorów. W szczególności Komisja zachęca państwa członkowskie do stosowania na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym zasady „najpierw myśl na małą skalę”.

Jeśli chodzi o Komisję, należy uruchomić wszelkie możliwe środki działania, które mogą ułatwić działalność MŚP i zapewnić jej większą przejrzystość. Głównymi elementami podejścia Komisji są zapewnienie doraźnej pomocy, przygotowanie podstaw do zapewnienia długoterminowej konkurencyjności i odporności MŚP oraz tworzenie sprawiedliwego otoczenia biznesowego przyjaznego dla MŚP.

¹⁰⁰ COM(2022) 702 final.

¹⁰¹ COM(2020) 103 final.